



En tydligare lag om kommunernas bostadsförsörjningsansvar

Sammanfattning

I betänkandet behandlar utskottet regeringens förslag i proposition 2012/13: 178 En tydligare lag om kommunernas bostadsförsörjningsansvar. Vidare behandlas två motioner, en som väckts med anledning av propositionen och en som väckts under den allmänna motionstiden 2013.

Regeringen föreslår i propositionen att ändringar görs i lagen om kommunernas bostadsförsörjningsansvar. Ändringarna innebär att innehållet i och processen för att ta fram kommunala riktlinjer för bostadsförsörjningen preciseras. Nytt är att kommunerna i riktlinjerna ska redovisa hur hänsyn har tagits till relevanta nationella och regionala mål, planer och program av betydelse för bostadsförsörjningen. Genom detta införs ett regionalt perspektiv i riktlinjerna. Länsstyrelsen och andra regionala organ ska ges möjlighet att yttra sig över kommunens planering av bostadsförsörjningen. Om en kommuns riktlinjer inte innehåller uppgifter om hur hänsyn har tagits till relevanta nationella och regionala mål, planer och program av betydelse för bostadsförsörjningen ska regeringen ha en möjlighet att förelägga kommunen att ta fram nya riktlinjer.

I propositionen föreslås vidare att bostadsbyggande och utveckling av bostadsbeståndet ska föras in i plan- och bygglagen som ett sådant allmänt intresse som kommunerna ska främja bl.a. vid planläggning. I de sammanhangen avses kommunens riktlinjer för bostadsförsörjningen vara ett vägledande underlag.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2014.

Utskottet tillstyrker regeringens lagförslag. I betänkandet finns ett särskilt yttrande om lagförslagen. Utskottet avstyrker motionsförslagen. I betänkandet finns en reservation med anledning av detta.

Utskottet föreslår att ärendet avgörs av riksdagen efter endast en bordläggning.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Utskottets överväganden	5
Regeringens lagförslag	5
Regional planering	6
Reservation	8
Regional planering, punkt 2 (SD)	8
Särskilt yttrande	9
Regeringens lagförslag, punkt 1 (S, MP, V)	9
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	10
Propositionen	10
Följdmotionen	10
Motion från allmänna motionstiden hösten 2013	10
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	11

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Regeringens lagförslag

Riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i lagen (2000:1383) om kommunernas bostadsförsörjningsansvar,

2. lag om ändring i plan- och bygglagen (2010:900).

Därmed bifaller riksdagen proposition 2012/13:178 punkterna 1 och 2.

2. Regional planering

Riksdagen avslår motionerna

2012/13:C5 av Markus Wiechel (SD) och

2013/14:C390 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkande 9.

Reservation (SD)

Utskottet föreslår att ärendet avgörs efter endast en bordläggning.

Stockholm den 7 november 2013

På civilutskottets vägnar

Veronica Palm

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Veronica Palm (S), Nina Lundström (FP), Oskar Öholm (M), Eva Bengtson Skogsberg (M), Carina Ohlsson (S), Jonas Gunnarsson (S), Ola Johansson (C), Yilmaz Kerimo (S), Jessika Vilhelmsson (M), Jan Lindholm (MP), Roland Utbult (KD), Thomas Finnborg (M), Lars Eriksson (S), Bino Drummond (M), Börje Vestlund (S), Amineh Kakabaveh (V) och Carina Herrstedt (SD).

Redogörelse för ärendet

I detta betänkande behandlar utskottet proposition 2012/13:178 En tydligare lag om kommunernas bostadsförsörjningsansvar. Propositionen har sin bakgrund i att regeringen i april 2012 beslutade att ge Boverket i uppdrag att göra en översyn av lagen (2000:1383) om kommunernas bostadsförsörjningsansvar. Boverket redovisade uppdraget i juni samma år. I september 2012 kompletterade Boverket redovisningen med ett förslag till ändring i plan- och bygglagen (2010:900). Boverkets rapporter har remissbehandlats.

Regeringens förslag till riksdagsbeslut finns i bilaga 1 till detta betänkande och regeringens lagförslag i bilaga 2. Lagrådet har yttrat sig över de lagförslag som arbetats fram inom Regeringskansliet.

Utskottet behandlar också två motioner, en som väckts med anledning av propositionen och en som väckts under den allmänna motionstiden 2013. Förslagen i motionerna finns i bilaga 1.

Utskottets överväganden

Regeringens lagförslag

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens lagförslag.

Jämför det särskilda yttrandet (S, MP, V).

Propositionen

I propositionen föreslås att ändringar görs i lagen (2000:1383) om kommunernas bostadsförsörjningsansvar. Ändringarna innebär att innehållet i och processen för att ta fram kommunala riktlinjer för bostadsförsörjningen preciseras. Nytt är att kommunerna i riktlinjerna ska redovisa hur hänsyn har tagits till relevanta nationella och regionala mål, planer och program av betydelse för bostadsförsörjningen. Genom detta införs ett regionalt perspektiv i riktlinjerna. Länsstyrelsen, som har ansvar för det regionala tillväxtarbetet i respektive län, och andra regionala organ ska ges möjlighet att yttra sig över kommunens planering av bostadsförsörjningen. Om en kommuns riktlinjer inte innehåller uppgifter om hur hänsyn har tagits till relevanta nationella och regionala mål, planer och program av betydelse för bostadsförsörjningen ska regeringen ha en möjlighet att förelägga kommunen att ta fram nya riktlinjer.

Regeringens förslag omfattar också att bostadsbyggande och utveckling av bostadsbeståndet förs in i plan- och bygglagen (2010:900) som ett sådant allmänt intresse som kommunerna ska främja bl.a. vid planläggning. I dessa sammanhang avses kommunens riktlinjer för bostadsförsörjningen vara ett vägledande underlag.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2014.

Utskottets ställningstagande

Det har inte väckts någon motion som står mot regeringens lagförslag. Utskottet tillstyrker förslagen av de skäl regeringen angett i propositionen.

Utskottet föreslår att ärendet avgörs av riksdagen efter endast en bordläggning för att riksdagens beslut ska kunna fattas vid en sådan tidpunkt att lagändringarna kan träda i kraft den 1 januari 2014.

Regional planering

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslag om den regionala planeringen med hänvisning till att resultatet av en utredning bör avvaktas.

Jämför reservationen (SD).

Motionerna

I motion 2012/13:C5 av Markus Wiechel (SD) som väckts med anledning av propositionen föreslås utredningsinsatser beträffande möjligheterna av att översiktsplaneringen i fråga om bostadsförsörjningen ska ske på regional nivå och att den ska bli tvingande. Motion 2013/14:C390 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkande 9 från den allmänna motionstiden innehåller ett förslag om att den strategiska översiktsplaneringen – åtminstone i de tre storstadsregionerna – ska flyttas från kommunal till regional nivå för att stärka bostadsförsörjningen i kommunerna.

Utredningsinsatser

Regeringen har lämnat direktiv till en parlamentarisk kommitté att utreda och vid behov föreslå sådana förändringar i de regelverk som styr fysisk planering och framtagande av planeringsunderlag på regional nivå som krävs för att tillgodose bostadsförsörjningsbehovet och en långsiktigt hållbar utveckling i alla delar av landet (dir. 2013:78).

Kommittén ska utvärdera systemet med regionplanering enligt 7 kap. plan- och bygglagen och hur detta förhåller sig till dels systemen med regionala utvecklingsstrategier respektive länsplaner för transportinfrastruktur som regleras i lagen (2002:34) om samverkansorgan i länen och lagen (2010:630) om regionalt utvecklingsansvar i vissa län, dels regionala trafikförsörjningsprogram enligt lagen (2010:1065) om kollektivtrafik. Vidare ska kommittén utvärdera hur samordningen av hanteringen av bostadsförsörjningsfrågorna på regional och kommunal nivå fungerar i dag. Som en följd av utvärderingen ska kommittén analysera behovet av förändringar i berörda regelverk.

Kommittén ska även bl.a. utreda vad som bör ingå i fysisk planering på regional nivå och i detta sammanhang särskilt analysera behovet av att på regional nivå avväga nationella och regionala mål, planer och program.

Kommittén ska lämna de förslag till åtgärder, författningsförslag och andra förslag som behövs. Uppdraget ska redovisas senast den 27 mars 2015.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att resultatet av den utredning som gäller den regionala planeringen bör avvaktas innan riksdagen tar ställning i sak till den frågeställning som väckts genom motionerna. Motionerna avstyrks således.

Reservation

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservation. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

Regional planering, punkt 2 (SD)

av Carina Herrstedt (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2012/13:C5 av Markus Wiechel (SD) och 2013/14:C390 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkande 9.

Ställningstagande

Den utredning regeringen lämnat direktiv till och som gäller den regionala planeringen ska enligt min mening ges tilläggsdirektiv som innebär att den ska utarbeta ett förslag om att flytta den strategiska översiktsplaneringen till regional nivå med syfte att stärka bostadsförsörjningen i kommunerna. Utredningen bör naturligtvis uppmärksamma förekommande nackdelar med en sådan ordning och väga nackdelarna mot de fördelar för bostadsförsörjningen som finns att vinna. Det är högst sannolikt att en sådan avvägning får skilda resultat för olika delar av landet. Problemen med bostadsförsörjningen är ju som allra störst i de tre storstadsregionerna och behovet av en starkare och tvingande regional planering framstår som särskilt angeläget där. Utredningen ska därför särskilt pröva om det finns skäl att särreglera en ordning som innebär att översiktsplaneringen flyttas till regional nivå endast i dessa regioner.

Jag föreslår att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad jag framför. Därmed bifaller riksdagen de två SD-motionerna.

Särskilt yttrande

Regeringens lagförslag, punkt 1 (S, MP, V)

Veronica Palm (S), Carina Ohlsson (S), Jonas Gunnarsson (S), Yilmaz Kerimo (S), Jan Lindholm (MP), Lars Eriksson (S), Börje Vestlund (S) och Amineh Kakabaveh (V) anför:

Regeringens proposition handlar inte om så mycket mer än att öka tydligheten av redan gällande bestämmelser, vilket redan propositionens namn ger vid handen. Den minimalistiska och alltför marknadsinriktade bostadspolitik som regeringen fört under sitt sjuåriga maktinnehav förändras inte särskilt mycket till det bättre av regeringsförslagen. Med den politik som vi vill föra och som inriktar sig på att möta människors behov av bostäder och trygghet i sitt boende – det oavsett vilka ekonomiska resurser de äger och den sociala situation de befinner sig i – kan förslagen få en större och bättre betydelse. Vi ställer oss därför bakom dem. Vi hänvisar i detta sammanhang till de förslag som företrädare för våra respektive partier väckt under den allmänna motionstiden. Dessa förslag kommer utskottet att behandla i sina betänkanden om utgiftsområde 18 (bet. 2013/14:CU1), hyresrätt och andra upplåtelseformer (bet. 2013/14:CU9) och plan- och bygglagen (bet. 2013/14:CU10).

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2012/13:178 En tydligare lag om kommunernas bostadsförsörjningsansvar:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2000:1383) om kommunernas bostadsförsörjningsansvar.
2. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i plan- och bygglagen (2010:900).

Följdmotionen

2012/13:C5 av Markus Wiechel (SD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett ökat regionalt ansvar för planeringen av bostadsförsörjningen.

Motion från allmänna motionstiden hösten 2013

2013/14:C390 av Markus Wiechel m.fl. (SD):

9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att flytta översiktsplaneringen från kommunal nivå till regional nivå.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

1 Förslag till lag om ändring i lagen (2000:1383) om kommunernas bostadsförsörjningsansvar

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2000:1383) om kommunernas bostadsförsörjningsansvar

dels att nuvarande 2, 3 och 4 §§ ska betecknas 3, 7 och 8 §§,

dels att 1 och 5 §§ samt de nya 3, 7 och 8 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det i lagen ska införas tre nya paragrafer, 2, 4 och 6 §§, av följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*1 §¹

Varje kommun *skall* planera bostadsförsörjningen *i syfte* att skapa förutsättningar för alla i kommunen att leva i goda bostäder och för att främja att ändamålsenliga åtgärder för bostadsförsörjningen förbereds och genomförs.

Vid planeringen av bostadsförsörjningen *skall* kommunen, *om det behövs*, samråda med *andra kommuner som berörs av planeringen*.

Riktlinjer för bostadsförsörjningen *skall* antas av kommunfullmäktige under varje mandatperiod.

Varje kommun *ska med riktlinjer* planera för bostadsförsörjningen i *kommunen*. *Syftet med planeringen ska vara* att skapa förutsättningar för alla i kommunen att leva i goda bostäder och för att främja att ändamålsenliga åtgärder för bostadsförsörjningen förbereds och genomförs.

Vid planeringen av bostadsförsörjningen *ska* kommunen samråda med *berörda kommuner och ge länsstyrelsen, aktören med ansvar för regionalt tillväxtarbete i länet och andra regionala organ tillfälle att yttra sig*.

Riktlinjer för bostadsförsörjningen *ska* antas av kommunfullmäktige under varje mandatperiod. *Förändras förutsättningarna för de antagna riktlinjerna ska nya riktlinjer upprättas och antas av kommunfullmäktige*.

2 §

Kommunens riktlinjer för bostadsförsörjningen ska minst innehålla följande uppgifter:

1. *kommunens mål för bostads-*

¹ Senaste lydelse 2002:104.

byggande och utveckling av bostadsbeståndet,

2. kommunens planerade insatser för att nå uppsatta mål, och

3. hur kommunen har tagit hänsyn till relevanta nationella och regionala mål, planer och program som är av betydelse för bostadsförsörjningen.

Uppgifterna ska särskilt grundas på en analys av den demografiska utvecklingen, av efterfrågan på bostäder, bostadsbehovet för särskilda grupper och marknadsförutsättningar.

2 §

Länsstyrelsen *skall* lämna kommunerna i länet råd, information och underlag för deras planering av bostadsförsörjningen.

3 §

Länsstyrelsen *ska* lämna kommunerna i länet råd, information och underlag för deras planering av bostadsförsörjningen. Länsstyrelsen *ska* uppmärksamma kommunerna på behovet av samordning mellan kommuner i frågor om bostadsförsörjning och verka för att sådan samordning kommer till stånd.

4 §

Kommunens riktlinjer för bostadsförsörjningen *ska* vara vägledande vid tillämpningen av 2 kap. 3 § 5 plan- och bygglagen (2010:900).

5 §

En kommun *skall* lämna regeringen de uppgifter om kommunens bostadsförsörjningsplanering som regeringen begär.

En kommun *ska* lämna regeringen de uppgifter om kommunens bostadsförsörjningsplanering som regeringen begär.

6 §

Om kommunens riktlinjer för bostadsförsörjningen *saknar* någon sådan uppgift som avses i 2 § första stycket 3, får regeringen förelägga kommunen att anta nya riktlinjer.

3 §

Om det behövs för att främja bostadsförsörjningen *skall* en kommun anordna bostadsförmedling. Om två eller flera kommuner behöver gemensam bostadsförmedling, *skall* dessa kommuner anordna sådan bostadsförmedling.

Regeringen får förelägga en kommun att anordna kommunal bostadsförmedling enligt första stycket.

4 §

En kommunal bostadsförmedling som förmedlar lägenheter i turordning efter kötid får, utöver sådan förmedlingsersättning som får tas ut vid yrkesmässig bostadsförmedling enligt 12 kap. 65 a § jordabalken, ta ut en avgift för rätten att stå i kö (*köavgift*) av den hyressökande. Kravet på förmedling efter kötid *skall* inte hindra att ett begränsat antal lägenheter som är tillgängliga för kön fördelas enligt ett förturssystem.

Köavgiften får tas ut för högst ett år i taget. Kommunen får bestämma avgiften och grunderna för hur den *skall* tas ut.

7 §

Om det behövs för att främja bostadsförsörjningen *ska* en kommun anordna bostadsförmedling. Om två eller flera kommuner behöver gemensam bostadsförmedling, *ska* dessa kommuner anordna sådan bostadsförmedling.

8 §

En kommunal bostadsförmedling som förmedlar lägenheter i turordning efter kötid får, utöver sådan förmedlingsersättning som får tas ut vid yrkesmässig bostadsförmedling enligt 12 kap. 65 a § jordabalken, ta ut en avgift för rätten att stå i kö (*köavgift*) av den hyressökande. Kravet på förmedling efter kötid *ska* inte hindra att ett begränsat antal lägenheter som är tillgängliga för kön fördelas enligt ett förturssystem.

Köavgiften får tas ut för högst ett år i taget. Kommunen får bestämma avgiften och grunderna för hur den *ska* tas ut.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2014.
 2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för riktlinjer för bostadsförsörjning som antagits före den 1 januari 2014.

2 Förslag till lag om ändring i plan- och bygglagen (2010:900)

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 3 § plan- och bygglagen (2010:900) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

3 §

Planläggning enligt denna lag ska med hänsyn till natur- och kulturvärden, miljö- och klimataspekter samt mellankommunala och regionala förhållanden främja

1. en ändamålsenlig struktur och en estetiskt tilltalande utformning av bebyggelse, grönområden och kommunikationsleder,

2. en från social synpunkt god livsmiljö som är tillgänglig och användbar för alla samhällsgrupper,

3. en långsiktigt god hushållning med mark, vatten, energi och råvaror samt goda miljöförhållanden i övrigt, *och*

4. en god ekonomisk tillväxt och en effektiv konkurrens.

3. en långsiktigt god hushållning med mark, vatten, energi och råvaror samt goda miljöförhållanden i övrigt,

4. en god ekonomisk tillväxt och en effektiv konkurrens, *och*

5. *bostadsbyggande och utveckling av bostadsbeståndet.*

Även i andra ärenden enligt denna lag ska hänsyn tas till de intressen som anges i första stycket 1–4.

Även i andra ärenden enligt denna lag ska hänsyn tas till de intressen som anges i första stycket 1–5.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2014.

2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för ärenden som har påbörjats före den 1 januari 2014.